

УДК 351.82:338.23(510)

ГУМАНІТАРНА І ПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Мануїлова Катерина Віталіївна

*доктор наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління та регіоналістики
Національний університет «Одеська політехніка»*

Manuilova Kateryna

*Doctor of Science in Public Administration,
Associate Professor of the Department of Public Management and Administration
Odesa National Technological University
ORCID: 0000-0002-0721-7232*

Чістякова Ірина Миколаївна

*кандидат філософських наук
Національний університет «Одеська політехніка»*

Chistiakova Iryna

*PhD in Philosophic Sc.
National University «Odesa Polytechnic»
ORCID: 0000-0002-0182-9334*

Колеснікова Катерина Семенівна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Одеський національний технологічний університет*

Kolesnikova Kateryna

*PhD in Economics, Associate Professor of the
Department of Public Management and Administration
Odesa National Technological University
ORCID: 0000-0001-6954-6819*

DOI: 10.25313/2617-572X-2025-3-10788

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КИТАЮ: РІШЕННЯ ТА СТРАТЕГІЇ

THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION AND ECONOMIC SECURITY OF CHINA: DECISIONS AND STRATEGIES

Анотація. Вступ. Економіка Китайської Народної Республіки (КНР) є однією з найбільших у світі, і її стабільність має суттєвий вплив на глобальні економічні процеси. Однак країна стикається з численними викликами, такими як глобальна фінансова нестабільність, торгові суперечності країнами ЄС та США, старіння населення, високий зовнішній борг, залежність від імпорту енергоносіїв та екологічні проблеми. На економіку Китаю здійснює вплив російсько-українська війна. Все це вимагає стратегічних підходів і реформ у сфері державного управління.

Мета. Метою статті є надання рекомендацій для покращення державного управління та зміцнення економічної безпеки КНР.

Матеріали та методи. Для аналізу ефективності державного управління та економічної безпеки КНР застосовано кількісні (метод статистичного аналізу) і якісні методи (документальний аналіз, моделювання, кейс-метод). Використано дані та матеріали Міжнародного валютного фонду, національні економічні показники КНР і матеріали міжнародних організацій.

Результати. Проведене дослідження виявило, що для забезпечення економічної безпеки КНР необхідно здійснити ряд заходів. Серед них – реформи регіонального управління, розвиток електронного уряду, диверсифікація економічних

джерел через стимулювання внутрішнього споживання та розвиток високотехнологічних секторів і національних інноваційних кластерів, розробка стратегій щодо розвитку відновлюваних джерел енергії та забезпечення енергетичної незалежності, а також заходи з контролю за зростанням зовнішнього боргу та стабілізації валютного курсу, що сприятиме підтримці стабільності національної валюти. Крім того, інвестування у стратегічні галузі, такі як енергетика, транспорт та високі технології, створить умови для довгострокового економічного зростання. Реалізація цього комплексу заходів сприятиме формуванню гнучкої та адаптивної системи державного управління, здатної ефективно реагувати на сучасні виклики, підвищить конкурентоспроможність КНР на глобальному рівні та зміцнить довіру громадян до державної влади.

Перспективи. Подальші дослідження мають зосередитися на оптимізації фінансових стратегій та розробці нових політик щодо енергетичної безпеки та екологічної стабільності.

Ключові слова: КНР, економічна безпека, державне управління, модернізація, зовнішні економічні ризики, технології, інновації.

Summary. Introduction. The economy of the People's Republic of China is one of the largest in the world and plays a key in the formation of global economic trends, influencing the development of international markets and financial systems. However, the country is facing numerous challenges, such as global financial instability and trade disputes with the EU and the US. China's economy is also affected by the Russian-Ukrainian war and internal problems. All of this requires strategic approaches and reforms in public administration.

Purpose. The purpose of the article is to provide recommendations for improving and strengthening China's economic security.

Materials and Methods. Quantitative methods, such as statistical analysis, and qualitative methods, including document analysis, modelling, and the case method, were employed to assess the effectiveness of China's economic security. The data and materials of the International Monetary Fund, national economic indicators of the PRC and materials of international organizations are used.

Results. To ensure economic security, China needs to reform regional governance, develop e-governance, diversify sources of economic growth by stimulating domestic consumption, and develop high-tech sectors and national innovation clusters. Additionally, the formulation of strategies for developing renewable energy and achieving energy independence, measures to control the growth of external debt and stabilize the national currency through centralized management, are essential. Moreover, investing in strategic sectors such as energy, transport, and advanced technologies will create the conditions for sustained economic growth. The implementation of this comprehensive package of measures will contribute to the establishment of a flexible and adaptive public administration system that can effectively respond to current challenges, thereby increasing China's global competitiveness and strengthening public confidence in the government.

Key words: PRC, economic security, public administration, modernisation, external economic risks, technologies, innovations.

Постановка проблеми. Економіка Китайської Народної Республіки займає важливе місце у світовій господарській системі завдяки її тісному включенню до глобальних світових економічних процесів, розвиненому внутрішньому ринку та значному впливу на міжнародну фінансову структуру. Водночас ця країна стикається з низкою серйозних викликів, які потребують стратегічних підходів та реформ у сфері державного управління.

Ключовим фактором, що впливає на економічний розвиток КНР, є глобальна фінансова нестабільність, яка загострилася внаслідок пандемії, дисбалансів у світовій торгівлі, інфляційних ризиків та фінансових коливань. Крім того, загострення торгівельних суперечок зі Сполученими Штатами Америки, що супроводжується обмеженнями на технологічний експорт і зростанням геополітичної напруги, змушує Китай переглядати свою економічну стратегію та політику розвитку.

Окремим викликом для економіки КНР стала війна Російської Федерації проти України, наслідки якої вплинули на глобальні ланцюги постачання, енергетичну безпеку та міжнародний попит. Водночас Китай змушений адаптувати свою систему державного управління до викликів зовнішнього середовища, а також для забезпечення сприятливих

умов для економічної безпеки та сталого розвитку, а також для оперативного та ефективного реагування на виклики зовнішнього середовища.

З огляду на ці чинники, модернізація системи державного ієрархічного управління набуває критичного значення для економічної стабільності та конкурентоспроможності Китаю. Оскільки ця модернізація спрямована на підвищення гнучкості управлінських рішень, оптимізацію регіонального фінансування, зміцнення інституційних механізмів та розвиток цифрових технологій в управлінні, дозволить КНР адаптуватися до нових реалій та посилити свої позиції у світовій економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження системи державного управління та економічної безпеки КНР набуває особливого значення в умовах сучасних глобальних викликів, що вимагають ефективних підходів до забезпечення стійкості економіки та адаптації до змін світового середовища. Сучасні дослідники підкреслюють, що, попри те, що КНР залишається за своєю природою централізованою державою, де влада зосереджена в центрі, який зберігає потужні політичні важелі та контролює суспільство, пандемія виявила як можливість цього підходу, так і його недоліки [1].

Ряд дослідників вказують на складні взаємовідносинами між Китаєм та ЄС, що пов'язано з посиленням зовнішніх ризиків та впливом торгівельних суперечностей і геополітичної напруженості [2]. Не менш значущим є питання інвестиційної безпеки в контексті китайських інвестицій в Європу. Як зазначає Сілард Гаспар Сілагі зростання протекціоністських заходів в ЄС, що стосуються китайських інвестицій, призводить до потенційних конфліктів на рівні міжнародного арбітражу. Це створює додаткові виклики для європейських держав у контексті забезпечення національної безпеки та ефективного регулювання іноземних інвестицій [3].

Проведений аналіз наукового доробку, в якому досліджені різні аспекти функціонування системи державного управління та окремі проблеми економічної безпеки Китаю, дозволило виявити низку ключових викликів. Зокрема, увага вчених зосереджена передусім на проблемах централізації управлінських процесів у КНР, на ризиках інвестиційної безпеки Китаю в ЄС.

Отже, складні відносини між Китаєм та іншими великими економіками створюють виклики для економічної безпеки КНР. Тому подальшого дослідження потребують проблеми геополітичної напруженості та торгівельні суперечності між КНР та іншими країнами світу, що впливають на внутрішню економічну стабільність у Китаї та дозволить розробити ефективні стратегії та рішення щодо мінімізації ризиків у економічній безпеці Китаю.

Метою статті: є надання рекомендацій щодо покращення та зміцнення економічної безпеки КНР.

Матеріали і методи. У дослідженні для аналізу економічної безпеки КНР та ефективності державного управління використовувалися як кількісні, так і якісні методи. Основними підходами були аналіз статистичних даних, документальний аналіз, кейс-метод, моделювання та прогнозування, аналіз літератури, а також інтерв'ю з експертами.

Статистичні дані були отримані з офіційних матеріалів, таких як звіти Міжнародного валютного фонду, національні економічні показники КНР та інформація міжнародних організацій. Це дозволило оцінити ключові показники економіки, зокрема ВВП, промислове виробництво, рівень інфляції, безробіття, зовнішні інвестиції та інші фактори, що визначають економічну ситуацію в країні.

Документальний аналіз використано для вивчення офіційних документів і публікацій урядових органів КНР дозволило проаналізувати структуру державного управління КНР.

Для дослідження конкретних ситуацій, таких як торгові війни, санкції та глобальні зміни на світових ринках, застосовувався кейс-метод. Цей метод дозволив з'ясувати вплив різних зовнішніх впливів такі як торгові війни із США та ЄС, зміни у вартості енергоресурсів, а також глобальні екологічні виклики на економічну безпеку КНР.

Моделювання та прогнозування здійснювалися за допомогою макроекономічних моделей економічного зростання та фінансової стабільності. Це дозволило зробити прогнози щодо майбутніх економічних тенденцій та вивчити вплив таких факторів, як старіння населення, зовнішній борг і екологічні зміни на економічну безпеку КНР.

Огляд наукових праць, статей та публікацій, що стосуються економічної безпеки та державного управління КНР, дозволило сформулювати глибоке розуміння специфіки управлінських процесів й економічної безпеки КНР.

Застосування комплексного підходу дозволило не тільки оцінити наявні ризики для економічної безпеки, але й розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управлінських процесів і зміцнення економічної стабільності Китаю.

Виклад основного матеріалу. Китай посідає друге місце у світовій економіці (див. табл. 1), демонструючи значний профіцит поточного рахунку та найбільші у світі валютні резерви, що, за даними МВФ на листопад 2023 року, перевищують 3 трильйони доларів США [4]. Це створює стійку основу для зміцнення економічної безпеки, зокрема через активне стимулювання внутрішніх інвестицій та зменшення залежності від зовнішнього фінансування. Пріоритетним напрямом розвитку є високотехнологічні сектори, ініціатива «Цифровий Китай» та формування національних інноваційних кластерів, що сприяє довгостроковій економічній стабільності [5, с. 16].

Ці показники демонструють стабільний розвиток китайської економіки, зокрема у виробничому секторі та зовнішніх інвестиціях, при низькій інфляції та відносно стабільному рівні зайнятості. Економічна стабільність безпосередньо пов'язана з ефективною системою державного управління.

Все це допомагає зменшити вразливість до зовнішніх економічних шоків, таких як торгові конфлікти або коливання на міжнародних ринках.

Враховуючи величезний масштаб економіки КНР, значний рівень інтеграції до глобальних фінансових і торгових систем, проблема підвищення економічної безпеки країни стає дедалі важливішим.

Китайська модель державного управління вирізняється своєю складною ієрархічною структурою, що відіграє визначальну роль у розробці економічної стратегії, гарантуванні економічної безпеки та підтриманні стабільності в умовах динамічних глобальних змін. Як зазначає А. Худжик: «соціалізм китайського типу поєднує марксистську ідеологію з ринковими механізмами, визнаючи важливість технологічного розвитку та інновацій. Держава відіграє стратегічну роль у регулюванні економіки, водночас за ринком залишається розподіл ресурсів» [10, с. 26].

Система державного ієрархічного управління КНР має центральне місце в економічному розвитку країни, оскільки партійно-урядова вертикаль сприяє чіткій координації між різними рівнями влади та

Таблиця 1

Основні економічні показники КНР у 2024 році

Показник	Дані за 2024 рік
Темпи зростання ВВП	5% за перше півріччя, 5,3% у першому кварталі, 4,8% за три квартали
ВВП	94,974.6 трлн. юанів (~13,3 трлн. дол. США)
Промисловий сектор	Виробництво електромобілів +33,8%, інтегральних схем +26%, пристроїв 3D-друку +25,4%
Сільське господарство	Зростання 3,7%, заготовлено 177,95 млн. тонн рису
Сектор послуг	+4,6% у першому півріччі
Зовнішні інвестиції	\$130,13 млрд., зростання на 11,4% (у порівнянні з 2023 р.)
Експорт	\$3,6 трлн. у 2022 р. (зростання від \$2,6 трлн. у 2020 р.)
Темпи інфляції	0,1% за перше півріччя
Рівень безробіття	5,1% за дев'ять місяців
Середній річний дохід на родину	30,941 юаня (~\$4,339), номінальне зростання 5,2% за три квартали

Джерело: узагальнено авторами на основі [6; 7; 8; 9]

економічними суб'єктами. Ця система забезпечує можливість для держави ефективно впливати на ключові сектори економіки, здійснювати стратегічні інвестиції та розвивати інфраструктуру, що є необхідним для підтримки довгострокового економічного зростання.

Завдяки централізованому управлінню, Китай може оперативно реагувати на виклики, що виникають внаслідок глобальних економічних змін, торгових війн або міжнародних санкцій. Наприклад, управлінська структура країни дає змогу гнучко налаштовувати політику в умовах змін на світових фінансових ринках, а також забезпечувати стабільність валютного курсу та контролювати рівень зовнішнього боргу. Окрім того, централізоване управління дозволяє сприяти розвитку національних стратегічних галузей, таких як високі технології, енергетика, транспорт, що є ключовими для підвищення економічної безпеки країни.

Використання державного ієрархічного управління в контексті глобальних економічних викликів дозволяє Китаю розвивати стратегії для зменшення ризиків, що виникають через зовнішні фактори, зміцнення фінансової системи, а також підвищення економічної стійкості на фоні взаємозалежності світових економік.

Економічна безпека Китаю визначається складною взаємодією внутрішніх та зовнішніх чинників, що створюють низку ризиків для стабільності економіки.

Китайське економічне зростання традиційно ґрунтувалося на моделі, орієнтованій на експорт, з основними ринками збуту в Сполучених Штатах

та країнах Європейського Союзу. У 2023 році обсяг експорту до США склав \$501,22 млрд. Найбільше постачалося електроніки та електрообладнання (\$124,52 млрд.), машин і котлів (\$88,98 млрд.), меблів та будматеріалів (\$30,66 млрд.), іграшок та спортивного інвентарю (\$29,36 млрд.) [11]. Торгівля з ЄС досягла €739 млрд. Китай експортував продукції на €515,9 млрд., імпортував — на €223,6 млрд. ЄС закуповував телекомунікаційне обладнання, електромашини, Китай — автомобілі, медикаменти, техніку. З 2002 по 2023 рік дефіцит ЄС у торгівлі з Китаєм зріс із €41 млрд. до €397 млрд. у 2022 році, скоротившись у 2023-му до €292 млрд. [12]. Швидке зростання китайської економіки сповільнюється через глобальні зміни й внутрішні виклики. Зокрема, торговельні війни, санкції чи інші зовнішні шоки можуть суттєво вплинути на обсяги експорту, що позначається на загальній економічній стабільності.

По-друге, це старіння населення та поступове зменшення робочої сили створюють виклики для подальшого економічного зростання. Менша кількість працездатних громадян впливає на виробництво, споживчий попит і соціальне забезпечення. Скорочення чисельності працездатного населення та значне зростання чисельності людей похилого віку є серйозним викликом для економічної безпеки Китаю. Зокрема, частка осіб віком 60+ зросла до 297 мільйонів, що відповідає 21% від загальної чисельності населення. Низька народжуваність поглиблює проблему. Так, у 2023 р. у КНР народилося лише 9,02 мільйона дітей — це є мінімальним показником за період спостережень [13]. Експерти спрогнозували, що до 2050 року більш як 30% населення складатимуть люди похилого

віку, що суттєво збільшить навантаження на пенсійну систему та економічну стабільність країни [14].

Ще однією економічною небезпекою у КНР є зовнішній борг, який постійно росте. Згідно з інформацією Державного управління валютного контролю (SAFE) станом на кінець 2023 р. «зовнішній борг КНР був \$2,45 трлн. Приблизно 44% цього боргу складали середньо- та довгострокові зобов'язання. Для порівняння, за підсумками вересня 2023 року загальний обсяг зовнішнього боргу країни становив \$2,38 трлн., що вказує на поступове його зростання» [15].

Однією з істотних економічних загроз для Китаю є висока залежність його економіки від імпорту енергоресурсів, що робить країну вразливою до коливань цін. Зокрема у 2023 році середньодобовий обсяг імпорту нафти досягав 11,3 мільйона барелів, що покривало близько 75% від внутрішнього споживання [16]. Прогнози свідчать, що до 2050 року імпорт становитиме 84% від загального використання, попри поступове зниження попиту, завдяки частковій заміні власною зеленою енергетикою [17].

Імпорт природного газу до КНР у 2023 році досяг 165,6 млрд. кубометрів, покриваючи 42,3% внутрішнього споживання. Очікується, що у 2024 році постачання зрідженого природного газу зросте на 8,1% до 77,11 млн. тонн, а загальний імпорт (включно з трубопроводним) сягне 179,1 млрд. кубометрів, що перевищить 40% потреб країни [18].

На закупівлю енергоресурсів у 2022 році Китаєм було витрачено \$365,7 млрд., що еквівалентно понад 2% ВВП [19].

Основними постачальниками енергоносіїв для Китаю залишаються країни Близького Сходу та Росія, що створює геополітичні ризики через нестабільну ситуацію в цих регіонах. Постійні коливання цін на світових ринках енергоносіїв мають значний вплив на витрати Китаю, що стримує економічне зростання та знижує продуктивність у різних секторах економіки.

Екологічні проблеми становлять серйозний виклик для економічної безпеки Китаю, оскільки забруднення навколишнього середовища негативно впливає на здоров'я населення й економіку. Китай, як найбільший у світі споживач енергії з вугілля, є найбільшим у світі виробником викидів діоксиду вуглецю. Це призводить до смогу, кислотних дощів і високого рівня забруднення повітря, особливо у великих містах. Водні ресурси також зазнають значного впливу, оскільки дефіцит чистої води загострюється через промислові та сільськогосподарські стоки, а близько 80% артезіанських свердловин є непридатними для пиття. Річки та озера містять небезпечні хімічні речовини, що підвищують ризики для здоров'я населення. Проблеми з ґрунтами посилюються ерозією, яка охоплює понад третину території країни, та опустелюванням, що щорічно розширює пустелі на 3,4 тис. км² [20]. Індустріалізація та розширення сільськогосподарських угідь

спричиняють масове знищення лісів і втрату біорізноманіття, тоді як незаконна торгівля рідкісними видами тварин залишається гострою проблемою. Сукупність цих факторів не лише погіршує екологічну ситуацію всередині країни, а й впливає на глобальну екологічну стабільність.

Залежність Китаю від глобальних фінансових ринків зростає, посилюючи його вразливість до зовнішніх криз. Експерти Investment Bank прогнозують «ослаблення юаня до 7,6 за долар у 2025 р. через ймовірне посилення тарифів США та відтік капіталу. Торгові суперечності з Вашингтоном можуть спричинити зростання мита на 60% на китайський експорт, що сповільнить зростання ВВП до 3% у 2026 році та скоротить частку країни у світових ланцюгах постачання. Водночас ризик дефолтів китайських компаній може зрости з 1,2% до 1,7% через економічний тиск. Через держборг понад 280% ВВП можливості урядового втручання будуть обмежені, а підвищення ставок у США може завдати збитків китайським банкам, що володіють американськими облігаціями» [21]. Фінансові зв'язки Китаю з міжнародною економікою в умовах торгових конфліктів і геополітичної нестабільності становлять суттєвий ризик для його макроекономічної стабільності.

Ці чинники вимагають комплексного підходу до управління економічною безпекою, що включає структурну модернізацію ієрархічної системи державного управління, диверсифікацію економічних джерел зростання, підвищення ефективності енергозабезпечення та впровадження екологічно орієнтованих технологій. Для зменшення залежності від зовнішніх шоків та підвищення стійкості економіки важливе також стимулювання внутрішнього споживання і розвитку приватного сектору.

Система державного ієрархічного управління Китайської Народної Республіки (КНР) є складним багаторівневим механізмом, що перебуває в процесі динамічного розвитку та модернізації. Протягом останніх десятиліть Китай вже два десятиліття поспіль активно реформує свою управлінську систему, для досягнення балансу між традиційним для цієї країни централізованим контролем і сучасною гнучкістю регіонального управління.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підвищення ефективності державного управління та зміцнення економічної безпеки Китайської Народної Республіки можливе за умови реалізації ключових заходів, спрямованих на модернізацію інституційних механізмів. Зокрема, рекомендуємо:

1. Провести реформи регіонального управління у КНР, що забезпечать більшу гнучкість прийняття рішень і ефективний розподіл ресурсів між центральним та регіональними структурами.

2. Подальший розвиток електронного уряду у КНР сприятимуть підвищенню прозорості та оперативності управління.

3. Для зменшення залежності від зовнішніх чинників доцільно диверсифікувати економічні джерела, стимулювати внутрішнє споживання, розвивати високотехнологічні сектори та національні інноваційні кластери.

4. Для досягнення енергетичної самостійності та зменшення залежності від імпорту енергоресурсів, КНР необхідно розробити комплекс стратегій і програм, спрямованих на розвиток відновлюваних джерел енергії та забезпечення енергетичної незалежності.

5. Для забезпечення фінансової стабільності у КНР, важливими є заходи щодо контролю за зростанням зовнішнього боргу та стабілізації валютного курсу через централізоване управління, що сприятиме підтримці стабільності національної валюти.

6. Інвестування у стратегічні галузі, зокрема енергетику, транспорт та високі технології, створить умови для довгострокового економічного зростання.

Реалізація цього комплексу заходів сприятиме створенню гнучкої та адаптивної системи державного управління, здатної швидко реагувати на сучасні виклики, забезпечувати економічну безпеку КНР, підвищувати конкурентоспроможність країни на світовій арені та зміцнювати довіру населення до державних інститутів.

Подальші дослідження повинні зосередитися на вдосконаленні цих підходів шляхом розробки нових теоретичних моделей, практичної оцінки ефективності впроваджених заходів та аналізу міжнародного досвіду, що дозволить виявити додаткові механізми оптимізації управлінських процесів та адаптації до змінних умов, сприяючи ще більшому зміцненню економічної безпеки та стабільності системи державного управління в КНР.

Перспективними є дослідження, в яких зосереджені на комплексному аналізі впливу геополітичних факторів на економічну безпеку Китаю, враховуючи санкційний тиск, торговельні конфлікти та зміни у глобальних ланцюгах постачання. Важливим аспектом є розробка адаптивних стратегій, здатних мінімізувати негативні наслідки зовнішніх обмежень та підвищити стійкість системи державного управління КНР. Крім того, перспективними напрямками наукових досліджень також є розгляд потенційних сценаріїв розвитку міжнародної торгівлі, інвестиційної політики та фінансових потоків, сприятиме формуванню ефективної моделі реагування на зовнішні виклики. Ґрунтовне дослідження динаміки співвідношення державного контролю та ринкових механізмів дозволить оптимізувати структуру економічного управління та посилити конкурентоспроможність країни.

Література

1. Liu W., James T.S., Man C. Governance and public administration in China. *Policy Studies*. 2022. Vol. 43, no. 3, pp. 387–402. <https://doi.org/10.1080/01442872.2022.2054091>.
2. Rahman Md. S., Habib Md. T. EU-China Economic Relations in the Early 21st Century. *Journal of Political Science*. 2024, pp. 116–138. <https://doi.org/10.3126/jps.v24i1.62858>.
3. Gáspár-Szilágyi S. When the Dragon comes Home to Roost: Chinese Investments in the EU, National Security, and Investor–State Arbitration. *Journal of International Dispute Settlement*. 2024. <https://doi.org/10.1093/jnlids/idad028>.
4. Liu W., James T.S., Man C. Governance and public administration in China. *Policy Studies*. 2022. Vol. 43, no. 3. P. 387–402. <https://doi.org/10.1080/01442872.2022.2054091>.
5. Deng N., Wang B., He L., Liu J., Wang Z. Does electricity price reduction bring a sustainable development of business: Evidence from fine-grained industrial electricity consumption data in China. *Journal of Environmental Management*. 2023. Vol. 335, Article 2023-5. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2023.117522>.
6. Brühl V. The economic rise of China — an analysis of China's growth drivers. *International Economics and Economic Policy*. 2025. Vol. 22, Article 16. <https://doi.org/10.1007/s10368-024-00640-w>.
7. Китайська економіка в I півріччі зросла на 5%. *Ukrinform*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3885377-kitajska-ekonomika-v-i-pivricci-zroslo-na-5.html> (дата звернення: 21.03.2025).
8. Економіка Китаю зростає вище цільових показників: на скільки зріс ВВП у першому кварталі. Економічна правда. 2024. URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/04/16/712464/> (дата звернення: 18.03.2025).
9. Економіка та бізнес-клімат КНР. Посольство України в Китайській Народній Республіці. URL: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/186-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem/ekonomika-ta-biznes-klimat-knr> (дата звернення: 18.03.2025).
10. Огляд торговельної політики Китайської Народної Республіки. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/75e8e597-7441-47b0-a86e-3d9d5b53a73b?lang=uk-UA&id=7f64f29e-43db-4eb5-a857-41f81409677b> (дата звернення: 18.03.2025).
11. Hugi A. Leadership Theories and Defense Reform in the People's Republic of China. *Connections: The Quarterly Journal*. 2022. Vol. 21, no. 1. P. 25–44. <https://doi.org/10.11610/connections.21.1.02>.
12. EU trade relations with China. *Trade and Economic Security*. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/china_en (дата звернення: 18.03.2025).

13. Китай підвищить пенсійний вік через проблеми з демографією. *News UA*. URL: <https://nua.in.ua/novosti/mir/kitaj-pidvishhit-pensijnij-vik-cherez-problemi-z-demografiyeu/> (дата звернення: 18.03.2025).
14. Як демографічна криза впливає на економіку і політику країни? *Думки українських експертів, авторські колонки — Главред*. URL: <https://opinions.glavred.net/kak-demograficheskiy-krizis-vliyaet-na-ekonomiku-i-politiku-strany-10596851.html> (дата звернення: 18.03.2025).
15. Зовнішній борг Китаю зріс до \$2,45 трлн. *Fixygen — Фондовий ринок України*. URL: <https://www.fixygen.ua/news/20240401/zovnishnij-borg.html> (дата звернення: 18.03.2025).
16. China on the road to 'green' energy security. *OSW Centre for Eastern Studies*. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2024-06-07/china-road-to-green-energy-security> (дата звернення: 18.03.2025).
17. China's energy transition outlook. *DNV*. URL: <https://www.dnv.com/news/china-energy-transition-outlook/> (дата звернення: 18.03.2025).
18. Liang C. China 2024 LNG imports expected to rise 8.1% on year to 77 mil mt: CNPC ETRI. *S&P Global*. URL: <https://www.spglobal.com/commodity-insights/en/news-research/latest-news/lng/022924-china-2024-lng-imports-expected-to-rise-81-on-year-to-77-mil-mt-cnpc-etri> (дата звернення: 18.03.2025).
19. Eckardt M.R.S. Looking beyond the Energy Price Shock to China's Low Carbon Transition. *World Bank*. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2022/06/02/looking-beyond-the-energy-price-shock-to-china-s-low-carbon-transition> (дата звернення: 14.03.2025).
20. Васькін Р., Бін Б. Екологічні проблеми Китаю. *SumDU Repository*. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua:8080/bitstream-download/123456789/6739/1/46.pdf> (дата звернення: 16.03.2025).
21. Our 2025 Outlook for China's Economy. *UBS Global. Investment Bank*. URL: <https://www.ubs.com/global/en/investment-bank/insights-and-data/2024/outlook-for-china-economy.html> (дата звернення: 18.03.2025).

References

1. Liu, W., James, T.S., Man, C. (2022) 'Governance and public administration in China', *Policy Studies*, 43(3), pp. 387–402. <https://doi.org/10.1080/01442872.2022.2054091>.
2. Rahman, Md. S., Habib, Md. T. (2024) 'EU-China Economic Relations in the Early 21st Century', *Journal of Political Science*, pp. 116–138. <https://doi.org/10.3126/jps.v24i1.62858>.
3. Gáspár-Szilágyi, S. (2024) 'When the Dragon comes Home to Roost: Chinese Investments in the EU, National Security, and Investor–State Arbitration', *Journal of International Dispute Settlement*. <https://doi.org/10.1093/jnlids/idad028>
4. Liu, W., James, T.S., Man, C. (2022) 'Governance and public administration in China', *Policy Studies*, 43(3), pp. 387–402. <https://doi.org/10.1080/01442872.2022.2054091>
5. Deng, N., Wang, B., He, L., Liu, J., Wang, Z. (2023) 'Does electricity price reduction bring a sustainable development of business: Evidence from fine-grained industrial electricity consumption data in China', *Journal of Environmental Management*, 335, Article 2023–5. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2023.117522>.
6. Brühl, V. (2025) 'The economic rise of China — an analysis of China's growth drivers', *International Economics and Economic Policy*, 22, Article 16. <https://doi.org/10.1007/s10368-024-00640-w>.
7. Kytajska ekonomika v I pівričchi zrosła na 5% [Chinese economy grew by 5% in the first half of the year] (2025) *Ukrinform — aktualni novyny Ukrainy ta svitu*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3885377-kitajska-ekonomika-v-i-pivricchi-zrosla-na-5.html>.
8. Ekonomika Kytau zrostaie vyshche tsilovykh pokaznykiv: na skilky zris VVP u pershomu kvartali [China's economy is growing above targets: how much did GDP grow in the first quarter] (2025) *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://epravda.com.ua/news/2024/04/16/712464/>.
9. Posolstvo Ukrainy v Kytaiskii Narodnii Respublitsi [Embassy of Ukraine in the People's Republic of China] (2025) *Ekonomika ta biznes-klimat KNR*. Available at: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/186-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem/ekonomika-ta-biznes-klimat-knr>.
10. Embassy of Ukraine in the People's Republic of China [Ohliad torhovelnoi polityky Kytaiskoi Narodnoi Respubliki] (2025) *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy*. Available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/75e8e597-7441-47b0-a86e-3d9d5b53a73b?lang=uk-UA&id=7f64f29e-43db-4eb5-a857-41f81409677b>.
11. Hugiik, A. (2022) 'Leadership Theories and Defense Reform in the People's Republic of China', *Connections: The Quarterly Journal*, 21(1), pp. 25–44. <https://doi.org/10.11610/connections.21.1.02>.
12. European Commission (2025) 'EU trade relations with China', *Trade and Economic Security*. Available at: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/china_en.
13. Kytai pidvyshchyt pensiyni vik cherez problemy z demohrafieiu [China to raise retirement age due to demographic issues] (2025) *News UA*. Available at: <https://nua.in.ua/novosti/mir/kitaj-pidvishhit-pensijnij-vik-cherez-problemi-z-demografiyeu/>.
14. Yak demohrafichna kryza vplyvaie na ekonomiku i polityku krainy? [How does the demographic crisis affect the country's economy and politics?] (2025) *Hlavred*. Available at: <https://opinions.glavred.net/kak-demograficheskiy-krizis-vliyaet-na-ekonomiku-i-politiku-strany-10596851.html>.

15. Zovnishnii borh Kytaiu zris do \$2,45 trln. [China's foreign debt rises to \$2.45 trillion] (2024) *Fixygen*. Available at: <https://www.fixygen.ua/news/20240401/zovnishnij-borg.html>.
16. China on the road to 'green' energy security'. (2025) *OSW Centre for Eastern Studies*. Available at: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2024-06-07/china-road-to-green-energy-security>.
17. 'China's energy transition outlook'. (2025) *DNV*. Available at: <https://www.dnv.com/news/china-energy-transition-outlook/>.
18. Liang, C. (2024) 'China 2024 LNG imports expected to rise 8.1% on year to 77 mil mt: CNPC ETRI', *S&P Global*. Available at: <https://www.spglobal.com/commodity-insights/en/news-research/latest-news/lng/022924-china-2024-lng-imports-expected-to-rise-81-on-year-to-77-mil-mt-cnpc-etri>.
19. Eckardt, M. R. S. (2022) 'Looking beyond the Energy Price Shock to China's Low Carbon Transition', *World Bank*. Available at: <https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2022/06/02/looking-beyond-the-energy-price-shock-to-china-s-low-carbon-transition>.
20. Vaskin, R., Bin, B. (2025) Ekolohichni problemy Kytaiu [China's environmental problems] *SumDU Repository*. Available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua:8080/bitstream-download/123456789/6739/1/46.pdf>.
21. 'Our 2025 Outlook for China's Economy'. (2025.) *UBS Global*. Available at: <https://www.ubs.com/global/en/investment-bank/insights-and-data/2024/outlook-for-china-economy.html>.

Стаття надійшла до редакції 22.03.2025